

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Variis Generibus, Causis, Atque Exitu Persequutionvm,
Qvas pij hoc in mundo peregrinantes patiuntur**

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Persequutio Vandalica. Cap. 35.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30324

DE VARIIS PIORVM

Lib. 2. Dia.
cap. 15.

autem à Sicilia, Romam Totila petijt, eamque grauissima
obsidione cinxit: quæ tantam famis passa penuriam est,
vt præ magnitudine inopiæ, & natorum carnes suorum pa-
rentes in cibum expeterent: tandemque ille, fessis nimium
Romanis, porta Ostiensi, urbem victor ingressus est: in qua
tamen sese gessit omnium opinione benignius, qui nimia
pius crudelitate sauierat. Id quod nonnulli (in quibus est
S. Gregorius) beati Benedicti monitis ascribendum putant.
Cum enim ille per B. patris cœnobium iter ageret, hæc ab
eo verba audisse memoratur. Multa mala facis, multa mala
fecisti: Iam ab iniquitate conquiesce, equidem mare transi-
turus es, Romam ingressurus: nouem annis regnabis, de-
cimo morieris. Quod ille prædixerat, euenit certissimè,
Quippe de Romana calamitate certior in Græcia factus Au-
gustus, Narsen Eunuchum cubicularium suum Exarchum
Italiae fecit: Romam cum manu valida misit, vt afflictæ Ita-
liae quantocius succurreret. Is igitur Longobardis auxilia
ministrantibus, quos reipub. Romanae fecerat amicos, mul-
ta cum Gottis prælia commisit, regem Totilam, decimo, ex
quo Romæ confederat anno, Gottis bello penè consumptis,
interfecit, Italiamque totam ad reipub. iura reduxit. Erat
sub huius gubernaculis beata & florens Italia, à qua & He-
rulos & Francos felicissimis prælijs propulsarat. Sed dum
Romani huic inuident, & gentium malle se, quàm vnus
Græci, tam durum causantur Imperium, reuera non multo
post grauissimum Longobardorum iugum subiere.

Persequutio Vandalica. CAPVT XXXV.

Porrò Gotti de quibus sat (opinor iam) diximus,
Vandalis Arrianismi rabiem in Hispanijs afflaue-
rant. Ideoque hi traicientes in Aphricam, per eas ma-
ris angustias, quibus inter Hispaniã & Aphricam vastum il-
lud æquor, bis senis milibus coarctatur, non modò illam ra-
pinis, flamma, ferro, crudelissimè deuastarunt, verum etiam
fidem catholicam Arriana impietate subuerterunt, grauissi-
misque persequutionibus ecclesias catholicas oppressere.
Gensericus enim, quem tum illa gens habebat ducem, in
omnia quidem incredibilem crudelitate furebat, vsque adeo vt
nec arbutis quidem parceret, ne forte quos antra montium
aut prærupta terrarum vel seclusa quæque occultauerant, hi
post

post eorum transitū, illis alimentis nutrentur, sed præcipue in ecclesias, & cæmeteria, & monasteria, sæuiebat: ac profigatis passim episcopis, nihil non iuris ac facultatum episcopaliū sibi vendicabat: maximeque Carthagini clericorū ministeria, templorum cultum, sacra omnia prophanauit, corrupit, euertit. Erat enim in vniuersum quidem captiui populi ordinem sæuus, sed præcipue nobilitati ac religioni infensus, vt non discernetur, hominibus magis an Deo bellum intulisset. Nec verò fuere cæteri mitiores, quos neq; sexus infirmior, neque ætatis consideratio, neque reuerentia sacerdotalis à crudelitate reuocabat. Nam & paruulos ab vberibus rapiens maternis, barbarus furor, infontem infantiam elidebat in terram. Multis sacerdotibus atque illustribus viris, tanquam camelis aut iumentis alijs, ingentia onera imposuere: quos ita ferreis stimulis ad progrediendum urgebant, vt nonnullos sub fascibus & labor & dolor extinxerit. Carthaginensis autem episcopus Quod vult deus, insigni pietate clarus: maximaque simul turba clericorum, fractis impositi nauibus, nudi spoliatiq; in perniciem ire iussi sunt, sed eos diuinę bonitatis miseratio, Neapolim prospera nauigatione perduxit. Sed quid de persecutionis huius Vandalicę tempestate, quid de D. Augustino, (quem ille turbo iam senem inuoluerat) Possidius scriptum reliquerit, omittendum non putauit. Breui (ait) consequente tempore, diuina voluntate, & potestate præuenit, vt manus ingens diuersis telis armata, & bellis exercitata, immaniū hostium Vandalorum & Alanorum, commistam secum habentes Gottorum gentem, aliarumq; diuersarum gētium personas, ex Hispanię partibus, trāsmarinis nauibus, Africę influxisset & irruisset: vniuersaq; per loca Mauritaniarum, etiam ad alias nostras transiens prouincias, & regiones, omni sæuens crudelitate, & atrocitate, cuncta quę potuit, expoliatione, cædibus, diuersisq; tormentis, incendijs, alijsq; innumerabilibus & infandis malis depopulata est: nulli sexui, nulli parcens ætati: nec ipsis Dei sacerdotibus, vel ministris, nec ipsis ecclesiarum ornamentis seu instrumentis vel edificijs. Et hanc ferocissimam hostium grassationem & vastationem, ille homo Dei Augustinus & factam fuisse, & fieri, non vt cæteri homines, sentiebat & cogitabat, sed altius & profundius ea considerans, & in his animarum præ-

*Prosper in
suo chroni-
co.*

Eccle. 1.

cipuè vel pericula vel mortes præuidēs, solito amplius, (quonia-
 niam vt scriptum est, Qui apponit scientiam, apponit dolo-
 rem, & cor intelligens quasi tinea est ossibus) fuerunt ei la-
 chrymæ panes die ac nocte, amarissimamque & lugubrem,
 præ cæteris, suæ senectutis iam pene extremam ducebat ac
 tolerabat vitam. Videbat enim ille homo Dei ciuitates ex-
 cidio perditas, pariter cum ædificijs, villarumque habitato-
 res alios hostili nece extinctos, alios effugatos atque disper-
 sos, ecclesias sacerdotibus ac ministris destitutas, virginesque
 sacras & quosque continentes vbique dissipatos, & in his
 alios defecisse tormentis, alios gladio interemptos esse, alios
 in captiuitate, perdita animi & corporis integritate ac fi-
 dei, malo more ac duro hostibus deseruire: hymnos Dei ac
 laudes ab ecclesia deperisse, ædificia ecclesiarum, quàm pluri-
 mis locis, ignibus concremata: solemnia quoque, quæ Deo
 debentur, de proprijs locis defecisse, sacrificia & sacramenta
 diuina vel non quæri, vel quærenti, qui tradat, non facile re-
 periri, in ipsas mōtium syluas & cauernas petrarum & spe-
 luncas confugientes, vel ad quascumque munitiones, alios
 fuisse expugnatos & interfectos, alios ita necessarijs susten-
 taculis euolutos atque priuatos, vt fame contabescerent,
 ipsosque ecclesiarum præpositos & clericos, qui forte Dei
 beneficio, vel eos non incurrerant, vel incurrentes euaserant,
 rebus omnibus expoliatos atq; nudatos, egentissimos men-
 dicare, nec eis omnibus, ad omnia, quibus fulciendi essent,
 subueniri posse: vix tres superstites ex innumerabilibus ec-
 clesijs, hoc est, Carthaginensem, Hipponensem, Cirtensem,
 quæ Dei beneficio excisæ non sunt, & earum permanent ci-
 uitates, & diuino & humano sultæ præsidio, licet post eius
 obitum vrbs Hipponensis incolis destituta, ab hostibus fue-
 rit concremata. Et se inter hæc mala cuiusdam sapientis
 sententia consolabatur dicens, non erit magnum quòd ca-
 dunt ligna & lapides & moriuntur mortales. Hęc ergo om-
 nia ille, vt erat altè sapiens, quotidie vbertim flebat, accre-
 uitque mœroribus, & lamentationibus eius, vt etiam adhuc
 in suo statu consistentem ad eandem Hipponensium regio-
 num ciuitatem, ab ijsdem hostibus veniretur obsidendam:
 quoniam in eius tunc defensione fuerat constitutus Comes
 quidam Bonifacius, cum Gottorū quondam fœderatus ex-
 exercitu; quam urbem fermè quatuordecim mensibus con-
 clusam

elufam obfederunt. Nam & littus illi marinum interclufione abstulerunt: quo etiam nos ipsi de vicino cum alijs nostris eoepiscopis confugeramus, in eademque omni obsidionis tempore, fuimus: vbi nobiscum super his infortunijs sæpissime colloquebamur, & Dei tremenda iudicia præ oculis nostris præposita, considerabamus. Dicentes, iustus es domine et rectum iudicium tuum: pariterque dolentes, gementes & flentes, orabamus miserationum patrem & Deum omnis consolationis, vt de eadem nos tribulatione subleuare dignaretur. Et forte prouenit vt vnà cum eodem ad mensam constitutis, & inde confabulantibus cæperit coram nobis dicere. Noueritis me hoc tempore nostræ calamitatis Deum rogare, vt aut hanc ciuitatem ab hostibus circumdatam liberare dignetur, aut si aliud ei videtur, suos seruos ad perferendam voluntatem suam, fortes faciat, aut certè, vt me de hoc sæculo ad se accipiat: quæ ille dicens, nosque instruens, deinceps cum eodem & nos cum nostris omnibus, & ipsi qui in eadem fuerant ciuitate, à summo Deo similiter petebamus. Et ecce, tertio illius obsidionis mense, decubuit lecto, febribus fatigatus, & illa vltima exercebatur ægritudine. Nec suum sanè Dominus famulum, suæ precis fructu fraudauit. Nam sibi ipsi & eidem ciuitati, quod & lachrymosis depoposcit precibus, in tempore impetrauit. Hęc Possidius, ex quibus non difficulter sane illius persecutionis atrocitas potest intelligi. Gësericus autè qui primus in Africa rex Vandalicæ gentis tantorum princeps malorum extiterat ab Eudoxia vocatus in auxilium, vt eius defuncti cõiugis Valentiniani cæsaris mortem vlcisceretur, hostili manu, vacuâ præfidijs urbem inuasit: in qua tamen à cede atque incendijs abstinens, sola præda & spolijs cõtentus abscessit. Quippe venienti Leo Pontifex obuiam processerat, Tyrannumque rogauerat, vt ab ea ciuitate prohiberet iniuriam, cui immannissimus Attila pepercisset. Quæ verò (ait Victor) in Hispania, Italia, Dalmatia, Calabria, Apulia, Sicilia, Sardinia, Brutijs, Lucania Epiro, vel Hellada gesserit, melius ibi, ipsi qui passi sunt, miserabiliter lugenda narrabunt. Tunc etiam Campania tota, igne, ferroque vastata, cum & Neapolim & Nolâ eius prouinciæ nobilissimas vrbes, Vādali expugnassent: Beatus Paulinus Nolanus episcopus, diuini spiritus, quo plenus erat, instinctu, seipsum pro viduę cuiuspiam filio tradidit

*In fine lib. 1.
de persecut.
Vandalicis.*

*Greg lib. 3.
dialog. cap. 1*

DE VARIIS PIORVM

tradidit in seruitutem: abductusque in Aphricam, Barbari nobilis coluit hortum: vbi tandem providente Deo, à quo missus fuerat, virtute viri & dignitate patefacta, cum suæ prouinciæ captiuus liber dimissus est. Eius videlicet vestigia secutus est Paulinus, qui serui formam suscepit, vt nos in libertatem assereret. Sic enim ille voluntariè seruus factus est solus (ait. B. Gregorius) vt esset postmodum liber cum multis. Perstitit autem in regno Vandalico Gensericus, annis triginta septem, mensibus tribus: cui è vita sublato, successit filius eius Hunnericus: siue. (vt apud quosdam legitur) Honoricus. Qui primordio regni, vt est barbarica subtilitas, cœpit mitius ac moderatius agere circa Religionem præsertim catholicam: vsque adeo vt cum fuisset antea Genserico rege decretum, ne spirituales fierent conuentus, hoc iam dissimulante, crebra concurrerent agmina populorum. Qui etiam, quo se magis religiosum ostenderet, lege constituit hæreticos Manicheos esse requirendos: è quibus multos flammis perdidit, plurimos distraxit nauibus transmarinis. Quia verò cõplures è suâ sectâ hominibus, id est, Arrianis, atque ipsos præsertim presbyteros & diaconos Manicheorum in luto hæere deprehendit (sic enim illi ab Arrianismo ad Manichæi stolidissimam heresim profecerant) idcirco in illo exarsit grauius, quòd propter eos erubescere cogere-tur. At longam dissimulationem diu ferre non potuit animo concepta crudelitas: ex qua deinceps tantum christiani sanguinis fudit propter heresim suam, vt ipsum sequi Neronem non magis potuisse putem. Denique præter exquisita supplicia, quibus sanctos complures vario genere carnificiæ confecit, ecclesias etiam obstruxit vniuersas, cementis ingentibus, cunctaque monasteria Mauris, suæ crudelitatis iussa strenuè peragentibus, dedit. Memorabile autem illud insidiosæ etiam feritatis argumentum, quòd cum eius iussu, tanquam ad conferendum cum Arrianis de fidei negotio, Episcopi catholici, magno numero cõuenissent, ille doctissimos quosque tota è multitudine segregarit, confectis & instructis calumnijs enecandos. E quibus vnum Letū nomine, strenuum fidei catholiçæ propugnatorem, post diuturnos squalores carceris incendio concremauit. Nec cæteris interea cõceditur optatus congressus, aut vlla ab Arrianis disputatio suscipitur: Sed sibi Ciila Arrianarum partium episcopus tan-

pus tanquam iudex potius, nō vt alio sub iudice certaturus, satellitum stipante caterua, superbissimum collocat thronū. Quod minimē ferentes catholici, & alia quædam æquiora postulantes, iubentur vniuersi centenis tundi fustibus, vsque adeo vt exclamans B. Eugenius dixerit: videat Deus vim quam patimur: cognoscat persecutionum magnitudinem, quam subimus. Cumq; Cirilē dixissent, proponerent ea mature quæ disposuisset, ille impudentissimo mendacio, Latine se nescire, respondit. Semper enim eum Latine loquutū esse, manifestò constabat. Atrocitatem itaque persecutionis non mediocriter auxilijs temporibus clericorum Arrianorum nequitia. Namq; tum haud minus Arrianorū episcopi, presbyteri, & clerici, quam reges & Vandali sauebant. Ad persequendum ipsi quaquaversum, gladijs accincti, procurrebant: inter quos cæteris crudelior vnus Antonius nomine, tam nepharia & incredibilia in pios catholicos exercuit, vt id explicari vix oratione possit. Fuit hic in quadam eremo proxima ciuitate, haud procul à Tripolitana prouincia: qui vt bestia insatiabilis, Catholicorum sitiens sanguinem, huc illuc ad intercipiendos fugientes, suo furore rapiebatur. Est etiam de quodā Felice Arriano presbytero memoriæ proditū, quam atrociter in pios monachos sauebat. Cum enim is esset natione barbarus, moribus seuus, facultatibus potēs, aduersus piam & catholicam doctrinam, infani furoris stimulis agitato, mittebat in omnem partem; qui simpliciter ambulantium obseruarent itinera, atque vsquam nec opinantes opprimerent. In his Felix Abbas & beatus Fulgentius capti, atque ad Arrianum presbiterum abducti fuere: à quo nec auditi pro sui defensione, grauissimis ita subijciuntur verberibus, vt violentos fustium impetus, præ doloris acerbitate ferre vix possent. Quid verò post verberum crudelitatem? confusus ob illata immanius flagella perfidus Arrianus, sanctorumque virorum merita sentiens, veritus est eos apud se retinere diutius: sed deformiter decaluatos spoliatosque vestibus, è domo sua nudos inanisque proiecit. Ac breuiter Arrianorum (ait Victor) serpentina proles, contra innocentes, genera talia tormentorum inuenit, qualia nec Mezentius exquisiuit. Ea tempestate illustris trium episcoporum & eruditio & virtus, apparuit, Eugenij Vindemialis & Lōgini. Cum enim Cirila Episcopus Arrianus præ-

Consule Victoris historiam.

In vita Fulgentij quam eius descripsit discipulus. cap. 10. §. 11.

Mezentij meminit

Verg. Aeneidos lib. 10.

Gregorius Turonensis.

DE VARIIS PIORVM

cipuus tum illius hæresis assertor haberetur, B. Eugenius non modò illum coram rege verbo potentissimè confutauit, verumetiam vero miraculo falsum illius patefecit miraculum, hominemque confudit. Grauius ferebat ille trium catholicorum episcoporum stupendis operibus sic populum commoueri, vt illos, cuncti pœne sequerentur. Proinde ne hac in parte videretur inferior, datis quinquaginta aureis, subornat, qui cœcitatē arte simularet, prætereuntemque Cirilam, eiusmodi verbis compellaret: Audi me beatissime Cirila, audi me Sacerdos Dei, respice meam cœcitatē, experiar ego medicamenta, quæ abs te cæci sapius impetrarunt, quæ leprosi senserunt, quæ mortuis ad vitam recuperandam profuere. Adiuro te per ipsam, qua præditus es, virtutem, vt per te desiderata luce frui possim, qui graui sum cœcitate percussus. His ille vocibus tanquam permotus, paululumque secedens, mox curationem aggressus est: & spiritu vanitatis elatus, tanquam sua triumphaturus virtute, impositis capiti manibus dixit. Secundum fidem nostram qua in Deum rectè credimus, aperiantur oculi tui. Sed continuo post simulatio in veritatem, atque in planctum irrisio sacrilega conuertitur. Tantus quippe dolor miseri illius oculos corripuit, vt eos ne distumperentur, digitis comprimeret: atque eiulans & cruciatum non sustinens: Vech (inquit) mihi misero, qui seductus sum ab inimico diuinæ legis: vech mihi quòd Deum irridere accepta pecunia volui, & ab eo iustissimè, ipse sum irrisus: conuersusque ad episcopum Arrianum. Ecce (inquit) aurum tuum, redde lumen quod dolo tuo perdidisti. Cumque se ille nihil moueret, rubore suffusus, & ipsa confusione damnatus, Obsecro (ait cæcus) gloriofissimi Christiani, ne despiciatis miserum, sed succurrite pereunti. Tum verò commoti catholici episcopi, integram apertè profitenti de trinitate fidem, lumina reddidè. Ad hæc vero sanguinarius Hunnericus, erubescere coactus, non tamen aut respuit aut mitior effectus est: quin potius sanctos episcopos, post tormenta multa, post eculeos, post flamas, post vngulas, iussit interfici. Sed Eugenium quidem ecclesiæ Carthaginensis episcopum, tum demum truncari capite voluit, si fidem catholicam abnegasset: sin autem impendente ceruicibus gladio, hæresim Arrianam detestaretur, morique pro sua fide se velle fateretur, suspenso gladio relegaretur

garetur in exilium: ne pro martyre coleretur à Christianis. Itaque B. Eugenius cum mortem fortiter cōtempfisset, pro-
 tuenda catholica fide, ad Albigenfem (ait Grego.) Gallia-
 rum vrberem exilio deportatus est, vbi etiam vitæ finem fecit.
 Tyrannus autem Hunnericus diu sanctorum passus sangui-
 ne, tandem à dæmonio correptus, proprijs se moribus la-
 niavit vt scribit Turonensis: atque, vt author est Vticensis,
 putrefacto secretioribus in partibus corpore, scatens vermi-
 bus expirauit. Sequutus hunc est in imperio Trasimundus.
 D. Fulgentij libris celebratus, quem tamen si laudat ille hoc
 nomine, quod patre melior fuerit, placideque vocem eccle-
 siæ audire voluisse visus sit, postea tamen crudelem eius
 tyrannidem iudicauit ipsius Fulgentij cum alijs ducentis &
 amplius catholicis episcopis, in pestilentam insulã deporta-
 ti, durum exilium; eundemq; narrat ex Procopio Nicepho-
 rus in violãdis catholicorum templis, Mauros ipsos, quibus
 bellum intulerat, sacrilegij magnitudine superasse. Hoc au-
 tem extincto, Childericus eius filius regnum Vandalorum
 adeptus est, qui non patrem, (vt aiunt) hæreticum, sed ma-
 tris catholicæ monita sequens, rectæ fidei cultor enituit.
 Hunc pater moriens, cum non ignoraret catholicæ magis
 parti fauere, sacramenti nomine curauit obstringendum,
 ne catholicis vnquam in suo regno consulendum existima-
 ret: verum mox vt illius genitor vita caruit, prius etiam quã
 regni iura susciperet, cunctos episcopos quos in exiliũ Tra-
 simundus eiecerat, reuocauit. Ecclesiasque passim dirutas &
 labefactatas, instaurari curauit. Hinc propterea necauit Gili-
 merus postremus in Africã rex Vandalorũ, ab Iustiniano
 pulsus & captus, in quo regnum concidit illius perfidæ cru-
 delissimæque gentis. Atque, vt hanc concludamus perse-
 quutionem, iuuat ipsum audire Iustinianũ in constitutione qua-
 dam sua, breuiter de illa memorabili persequutione loquen-
 tem. Africã (inquit) per nos breui tempore recepit liber-
 tatem, antea nonagintaquinque annos, à Vandalis captiua-
 ta, qui animarum simul fuerant hostes, & corporum, nam
 animas quidem diuersa tormenta atque supplicia non feren-
 tes, rebaptizando ad suam perfidiam transferebant, cor-
 pora vero liberis natalibus clara, iugo barbarico durissimè
 subiugabant. Ipsas quoque Dei sacrosanctas ecclesias, suis
 perfidijs maculabant, aliquas verò ex ijs stabula fecerunt.
 Vidimus

*Turonensis.
 Victor Vti-
 censis in fine
 lib. 3. hist.
 Vandal.*

*In vita B.
 Fulgentij,
 cap. 28.*

*In Codice, de
 officio præ-
 fecti præto-
 rio Africæ.*

DE VARIIS PIORVM

Vidimus venerabiles viros qui abscissis radicibus linguis poenas suas miserabiliter loquebantur: alij verò post diuersa tormenta, per diuersas dispersi prouincias, vitam in exilio peregerunt.

De Longobardis Arrianis in Italia.

CAPVT XXXVI.

Epist. 17.

Epistola. 2.

Epistola. 31.

Lib. 5. Regist. Epist. 9.

Lib. 6. Regist. Epist. 23.

Gens quoque Longobardorum, sicuti in pios ex ipsa gentilitate vehementer inuecta est, ita Arrianae haereseos affecta contagio (ex reliquijs, opinor, Gotticae corruptionis) Christianos catholicos, crudeliter est in Italia persequuta. De his Longobardis crebrae sunt querimoniae apud D. Gregorium, qui ea tempestate catholicam administrabat ecclesiam: vt libro primo registri. Quoniam (ait) nephandissimus Antharitus, in hac quae nuper expleta est, Pascali solemnitate, Longobardorum filios in fide catholica baptizari prohibuit, pro qua culpa eum diuina maiestas extinxit, vt solemnitatem Pascalem ulterius non videret: vestra (inquit) fraternitatem decet cunctos per loca vestra Longobardos admonere, vt quia vbiq; grauis mortalitas imminet, eosdẽ filios suos in Arriana heresi baptizatos, ad catholicam fidem concilient. Et Lib. 2. propter eiusdem mortalitatis grassantis periculum, cū omnes Longobardos & Romanos, tum maximè gentiles atque haereticos admoneri vult, vt ad veram rectamque fidem catholicam conuerterentur. Quoties autem de horum gladijs crudelissimisq; caedibus ac direptionibus in Italia factis, lamentatur? Nam Lib. 4. cum calamitosum per hos reipub. statum, ostenderet. Post hoc (inquit) plaga grauior fuit aduentus Agilulphi, ita vt oculis meis cernerẽ Romanos, more canum, in collis funibus ligatos, qui ad Franciam ducebantur venales, & epistola sequenti. Quis ferocissimae gentis gladius, in necem fidelium tanta crudelitate grassaretur, nisi nostra vita, qui sacerdotes nominamur & non sumus, à prauissimis grauareretur operibus? Et alibi. Quanta nos à Longobardorum gladijs, in quotidiana ciuium nostrorum deprædatione, vel de truncatione atque interitu patimur, narrare recusamus, ne dum nostros dolores loquimur, ex compassione quam nobis impenditis, vestros augeamus. Ac rursus ancillas Dei quasdam collaudans, harum (inquit) talis est vita, atque intantum lachrimis & abstinentia districta, vt credamus, quia si ipsa